

Vår saksbehandler
Siri Hagehaugen, tlf. 33412760

Dokument dato
11.03.2011
Deres dato

Vår referanse
11/4784 /hasi
Deres referanse

Arkivkode

Justis- og politidepartementet
Rednings- og beredskapsavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Budsjett og ressursmessige konsekvenser av EUs handlingsplan mot terror.

Bakgrunn

EU kommisjonen la i september 2010 frem forslag til en ny forordning som forbyr generell omsetning av stoffer og stoffblandinger som kan anvendes til fremstilling av eksplosiver (KOM (2010) 473), såkalte eksplosiv precursors. Departementet ble for øvrig gitt en orientering om forordningen i møte 20.oktober 2010.

Forordningen kommer som ett av flere forslag fra EU, for å følge opp handlingsplanen mot terror, og vil være EØS-relevant.

Nærmere om forslaget til forordning

Forordningen forutsetter at det innføres et tillatelsesregime for at privatpersoner skal få kjøpe og bruke følgende stoffer og stoffblandinger listet opp i vedlegg 1 til forordningen:

- Hydrogenperoksidløsning, 12 % v/v
- Nitrometan, 30 % v/v
- Salpetersyre, 3 % v/v
- Kaliumklorat, 40 % v/v
- Kaliumperklorat, 40 % v/v
- Natriumklorat, 40 % v/v
- Natriumperklorat, 40 % v/v
- Ammoniumnitrat, 16 %

I tillegg skal følgende stoffer og stoffblandinger listete opp i vedlegg 2 til forordningen, omfattes av en ordning med rapportering av mistenkelige transaksjoner:

- Heksamin
- Svovelsyre
- Aceton
- Kaliumnitrat
- Natriumnitrat
- Kalsiumnitrat
- Ammonium kalsium nitrat

Dersom konsentrasjonen av stoffet eller blandinger av disse er høyere enn angitt i vedlegg 1, kan de kun gjøres tilgjengelig for, besittes eller brukes av forbrukere dersom de har fått en særskilt tillatelse fra tilsynsmyndigheten.

Tilsynsmyndigheten skal fastsette regler for tildeling av tillatelser, herunder undersøkelser av legitimiteten og integriteten til søkeren. Tillatelse skal nektes dersom det er rimelig grunn til å betvile søkerens legitimitet eller integritet. Det vil være aktuelt å innføre krav om politiattest.

Tillatelsen kan tilbakekalles eller suspenderes av tilsynsmyndigheten dersom det er rimelig grunn til å anta at forholdene som lå til grunn for utstedelse av tillatelsen ikke lenger er oppfylt.

Tilsynsmyndigheten kan begrense gyldigheten av tillatelsen til tre år, eller kreve bevis for at forholdene fortsatt ligger til rette for tillatelsen, ved intervall på ikke mer enn tre år. Tillatelsen skal spesifikt nevne de aktuelle stoffene.

Tillatelse gitt i ett land, skal være gyldig også i de øvrige EØS-landene.

Forordningen legger også opp til et system med rapportering av mistenkelige transaksjoner. Hver medlemsstat skal opprette ett nasjonalt kontaktpunkt med ett offentliggjort telefonnummer og e-postadresse, for rapportering av mistenkelige transaksjoner.

Enhver virksomhet som har grunn til å tro at en transaksjon, som involverer et av stoffene oppført i vedleggene til forordningen, er en mistenkelig transaksjon, skal melde denne transaksjonen uten opphold til det nasjonale kontaktpunktet. Det skal, om mulig, også informeres om identiteten til kjøperen. Enhver virksomhet skal også rapportere eventuelle andre mistenkelige transaksjoner vedrørende ethvert annet stoff.

Forordningen legger opp til at nye stoffer raskt kan bli lagt til eller fjernet fra listen over stoffer det skal legges begrensninger på.

Forordningen forutsetter også at landene har sanksjonsbestemmelser som er effektive, proporsjonale og avskrekkende.

Utfordringer ved implementering av forordningen

Norges forpliktelser til å delta i kampen mot terror, vil være en sak som er svært politisk relevant, og som det kan forventes mye oppmerksomhet rundt både nasjonalt og fra Norges internasjonale samarbeidspartnere.

Tillatelsene som blir gitt i Norge skal være gyldige i hele EØS-området. Det er derfor viktig at det gjøres gode vurderinger i forkant, og at det etableres et forvaltningsregime som møter intensjonen i forordningen. Norge er ikke tjent med å bli sett på som et land hvor det er enkelt for privatpersoner å få tillatelse til erverv av stoffer som kan benyttes til å lage bomber. Fra Toll- og avgiftsdirektoratet, har DSB informasjon om at det er mange importører av disse stoffene til privatpersoner, hvorav noen betraktes som mistenkelige. DSB har også fått opplyst at det via Posten går mange små forsendelser fra et firma i Polen til privatpersoner i Norge. Disse forsendelsene kan være vanskelig å fange opp da de deklarerer som at verdien er lavere enn 200 kr.

Det må foretas en nærmere analyse av konsekvenser av forordningen. Slik DSB foreløpig ser det må det foretas en kartleggingsjobb for å finne ut hvem som kan tenkes å ha en legitim grunn til å håndtere de

stoffene som er listet opp i forordningen. Selv om begrensingen er knyttet til privatpersoner, må det etableres en oversikt over hvilke virksomheter og bransjer som har behov for disse stoffene slik at omgåelser av regelverket unngås. Dette vil for DSB være nye målgrupper å forholde seg til.

Det må videre vurderes om det er behov for:

- strengere regulering av hvem som kan drive handel med slike stoffer,
- om det skal stilles tekniske eller sikkerhetsmessige krav til oppbevaring av stoffene
- krav ved import og eksport
- krav til sluttbrukererklæring
- hjemmel for beslag og destruksjon

I tillegg må det innføres krav om politiattester og gjennomføres informasjonstiltak overfor relevante bransjer og aktører.

Det må også inngås et samarbeide med politiet for å opprette ordningen med rapportering av mistenkelige transaksjoner. DSB er av den oppfatning at kontaktpunktet for slik rapportering må være politiet.

DSB vil måtte samarbeide tett med tollmyndigheten og andre myndigheter slik som Mattilsynet og Klif, i tillegg til myndigheter i de øvrige EØS-landene og ikke minst med virksomhetene.

Forordningen åpner som kjent for at det raskt skal kunne legges begrensninger i tilgangen på flere stoffer. Det betyr at det stadig vil være behov for å skaffe seg de oversikter og gjøre de vurderinger som er nevnt over. Deltakelse i det internasjonale arbeidet på området er også nødvendig for raskt å kunne fange opp forslag til endringer.

De stoffene som det i henhold til forordningen skal legges begrensninger på faller inn under definisjonen av farlig stoff i brann- og eksplosjonsvernloven. Hovedformålet med brann- og eksplosjonsvernloven med tilhørende forskrifter, er blant annet å regulere virksomheters lovlige håndtering av farlige stoffer. Lovens formålsbestemmelse ble i 2009 utvidet til også å omfatte uønskede tilsiktede hendelser. Hovedformålet med forordningen som legger begrensninger i tilgangen på farlige stoffer, er å forhindre ulovlig bruk av farlige stoffer til uønskede tilsiktede hendelser. Slik DSB vurderer det, er brann- og eksplosjonsvernloven den naturlige hjemmelsloven for implementering av forordningen, vurdert både ut i fra lovens formål og virkeområde. Følgelig vil det også være DSB som er den sentrale fagmyndigheten til å følge opp forordningen.

Med en strengere regulering av tilgang på stoffer som kan benyttes til å lage sprengstoff, er det også viktig at fokuset på sikring av ordinære eksplosiver opprettholdes og styrkes.

Forordningen får budsjett og ressursmessige konsekvenser

Innføring av et nytt tillatelsesregime og forvaltning av det nye precursorsområdet som forutsatt i forordningen som et ledd i kampen mot terror, vil kreve ressurser utover det DSB i dag besitter.

Summen av alle de tiltak EU enten har gjennomført eller har foreslått gjennomført på kjemikalieområdet, og som Norge gjennom EØS avtalen er forpliktet til å følge opp, er svært ressurskrevende (bl.a. CLP, REACH, system for id-merking og sporing av eksplosiver, varepakken med krav om markedsovervåkning av eksplosiver og pyrotekniske artikler).

Precursorforordningen ble i september 2010 sendt fra Kommisjonen, og ligger nå på vent for første gangs lesning i Parlamentet. I oktober bestemte hhv Rådet og Parlamentet at de ville konsultere "the

European Economic and Social Committee". Komiteen avga sin innstilling 19.januar 2011 med støtte til forslaget til forordning. Det er vanskelig å si når forslaget vil bli endelig vedtatt, men det fremkommer gjennom uttalelsen fra komiteen at dette er et prioritert arbeid. Etter at forordningen er vedtatt av Rådet og Parlamentet vil det normalt gå 18 måneder før den gjøres gjeldende i EU. Komiteen uttaler at det bør legges opp til en overgangsordning på 36 måneder, slik at de som har lovlig har kjemikalier ved ikrafttredelsestidspunktet skal få brukt eller avhendet disse.

DSB anbefaler at det utarbeides en nærmere analyse av konsekvensene av forordningen, og at det jobbes for en konsekvensjustering av DSBs budsjettet når forordningen blir vedtatt slik at Norge kan følge opp forpliktelsene i forordningen på en forsvarlig måte.

Det kan forventes at forordningen vil bli en del av EØS avtalen og gjøres gjeldende i Norge i løpet av 2013.

EUs handlingsplan mot terror berører mange ulike tiltak (se vedlegg). DSB anbefaler at departementet, tar et initiativ slik at også politiet blir gjort kjent med de forventninger som ligger i EUs handlingsplan mot terror generelt og denne forordningen spesielt.

Med hilsen
for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Jon A. Lea
direktør

Vedlegg 2

Torill Tandberg
avdelingsdirektør

Vedlegg

EUs handlingsplan mot terror

Rådet vedtok i april 2008 en handlingsplan for å styrke sikkerheten ved bruk av eksplosiver. Handlingsplanen ble foreslått som ett av flere tiltak for å følge opp den reviderte tiltakspakken mot terror, fremmet av Kommisjonen i november 2007.

Handlingsplanen inneholder en rekke ulike tiltak, som kan deles inn i følgende hovedkategorier:

Generelle tiltak

- Forbedre utvekslingen av informasjon om trusler og om såkalt "best practices"
- Øke eksplosivrelatert forskning (inkludert eksplosiv precursors)

Forebyggende tiltak

- Forbedre ansattes årvåkenhet knyttet til precursors
- Forbedre reguleringen av precursors og tilgjengeligheten av slike stoffer på markedet
- Forbedre kontrollen med transaksjoner som involverer precursors
- Forbedre kontrollen med eksplosiver på markedet, herunder pyrotekniske artikler
- Forbedre sikringen av eksplosiv anlegg
- Forbedre ordningen med sikkerhetsklarering av ansatte i eksplosiv virksomheter
- Forbedre sikringen av eksplosivtransporter
- Redusere tilgangen på og kvaliteten på informasjon om ulovlig tilvirkning av eksplosiver

Tiltak for å oppdage ulovligheter

Etablere en scenariobasert tilnærming for å kunne prioritere oppgaver på deteksjonsområdet

- Utvikle minstestandarder for deteksjon
- Forbedre utvekslingen av informasjon
- Etablere et EU sertifikat for testing og utprøving av deteksjonssystem
- Bedre utnyttelse av deteksjonsteknologi på spesifikke områder

Tiltak knyttet til beredskap og håndtering

- Forbedre utvekslingen av informasjon og best- practices mellom myndighetene i EU
- Utvikle trusselvurderinger
- Utvikle spesifikke beredskaps- og håndteringstiltak relatert til trusler om bruk av eksplosiver

EU følger opp de ulike tiltakene i handlingsplanen gjennom å vedta nye direktiv og forordningen, som Norge gjennom EØS-avtalen er forpliktet til å følge opp.

Hvordan er handlingsplanen fulgt opp av DSB så langt

DSB har, i den grad ressursene har tillatt det, fulgt EUs arbeid med handlingsplanen gjennom deltakelse i "*Standing committee on Precursors*", hvor behovet for å legge begrensninger på tilgangen til visse stoffer som kan benyttes til å lage eksplosiver har vært diskutert.

DSB har jevnlig informert Departementet om arbeidet med handlingsplanen, både gjennom møter, første gang i juni 2007, gjennom notat og gjennom oppdatering av EØS notatbasen.

For å følge opp handlingsplanens tiltak til sikringen av ordinære eksplosiver, har DSB foretatt følgende endringer i forskrift om håndtering av eksplosjonsfarlig stoff:

- Alle tillatelser knyttet til oppbevaring, erverv og handel med eksplosiver er sentralisert hos DSB
- Etablert et nytt og strengt sertifiseringssystem for brukere av eksplosiver

- Innført krav som reduserer antall personer som lovlig kan erverve eksplosiver
- Innført krav om alarm på alle eksplosivlager, uansett oppbevart mengde
- Foretatt de forskriftsmessige endringer som følge av implementeringen av direktiv 2008/43/EF om etableringen av et system for ID-merking og sporing av eksplosiver til sivil bruk.

I tillegg har DSB bistått Departementet i arbeidet med følgende endring i brann- og eksplosjonsvernloven:

- Formålsbestemmelsen utvidet til også å omfatte uønskede tilsiktede hendelser
- Virkeområdet utvidet til også å omfatte reaksjonsfarlige stoffer, slik som eksplosiv precursors
- Utvidet hjemmel til å innhente politiattest på personer som skal håndtere eksplosiver

EU begrenser tilgangen på ammoniumnitrat

Ammoniumnitrat er ett av de første stoffene som det er lagt begrensninger på, gjennom forordning (EF) nr 522/2009 av 22. juni 2009 om endring av vedlegg XVII til forordning (EF) nr 1907/2006 om registrering, vurdering, godkjenning og begrensninger av kjemikalier (REACH). Forordningen trådte i kraft i EU 27. juni 2010.

Forordningen er en del av REACH forordningen, og Klif har derfor stått for den formelle implementeringen i den norske REACH forskriften. REACH forskriften er imidlertid en fellesforskrift mellom MD, AID og JD, og også hjemlet i brann- og eksplosjonsvernloven. Forskriftsendringen var ute på høring med frist 20.08 2010, men er pr d.d. ikke formelt fastsatt da forordningen ikke formelt har blitt en del av EØS avtalen ennå.

I henhold til forordningen er det etter 27. juni 2010 ikke tillatt å bringe i omsetning, for første gang, stoff eller stoffblandinger som inneholder over 28 vektprosent nitrogen fra ammoniumnitrat, til bruk som gjødsel, dersom det ikke består en nærmere beskrevet detonasjonstest.

Forordningen innfører også et forbud mot å bringe i omsetning, for første gang etter 27. juni 2010, stoff eller stoffblanding som inneholder 16 vektprosent eller mer nitrogen fra ammoniumnitrat, unntatt til:

- Nedstrømsbrukere og distributører, herunder fysiske eller juridiske personer med tillatelse til å håndtere eksplosiver
- Jordbrukere til bruk ved jordbruksvirksomhet
- Fysiske eller juridiske personer med ervervsmessig virksomhet innen hagebruk, plantedyrking i drivhus, vedlikehold av parker, hager eller sportsanlegg, skogbruk eller lignende aktiviteter.

Ammoniumnitrat inngår svært ofte i gjødsel. Ren ammoniumnitrat brukes også i stor utstrekning til produksjon av sprengstoff slik som anfo og slurry. Dette er sprengstoff som tilvirknes på selve brukerstedet.

Både Klif og Mattilsynet er av den oppfatning at det er DSB, som med hjemmel i brann- og eksplosjonsvernloven, må følge opp og etablere de nødvendige kontrollmekanismer på ammoniumnitrat, som forutsatt i forordningen.

Forslaget til ny forordning som Kommisjonen la frem i september 2010 forbyr generell omsetning av stoffer og stoffblandinger som kan anvendes til fremstilling av eksplosiver (KOM (2010) 473). Forordningen omfatter også ammoniumnitrat. Det betyr at reguleringen av ammoniumnitrat tas ut av REACH, som beskrevet over, og blir regulert identisk med de øvrige stoffene som betegnes som eksplosiv precursors.

Gjeldende regulering av farlige stoffer

Brann- og eksplosjonsvernloven hjemler regulering av farlige stoffer definert som brannfarlig, eksplosjonsfarlig, reaksjonsfarlig og trykksatt, i tillegg til alle farlige stoffer ved landtransport. De stoffene som det foreslås å legge begrensninger på vil falle inn under lovens virkeområde.

Brann- og eksplosjonsvernloven er bl.a. utdypet gjennom følgende forskrifter som forvaltes av DSB.:

- Forskrift om håndtering av eksplosjonsfarlig stoff
- Forskrift om håndtering av brannfarlig, reaksjonsfarlig og trykksatt stoff
- Forskrift om landtransport av farlig gods
- Forskrift om tiltak for å forebygge og begrense konsekvensene av storulykker i virksomheter der farlige kjemikalier forekommer (storulykkeforskriften).

Fag- og tilsynsområdet farlige stoffer omfatter allerede i dag flere tusen ulike aktører og aktiviteter. Det kan nevnes at det er i overkant av 600 eksplosivlager, og ca 12000 som per i dag innehar sprengningssertifikater og som DSB har et tilsynsansvar for.

DSB har i det internasjonale arbeidet på farlig gods og eksplosivområdet brukt en god del ressurser på arbeid som støtter opp om norske industriinteresser der disse møter vanskeligheter i forbindelse med regelverksutforming og tolkning av regelverk internasjonalt. Eksempler på saker er for Arcus, Nammo Raufoss, Orica, Norsk Hydro, Yara, Elkem og Aker Biomarine.

Farlig gods området omfatter, alle farlige stoffer og enhver aktør som har en rolle i transportkjeden, slik som for eksempel avsender, mottaker, transportør, sjåfør og sikkerhetsrådgiver. I sum omfatter dette flere tusen aktører innen ulike bransjer, som DSB både skal informere og følge opp gjennom tilsyn.

I DSBs fagsystem Sambas er det pr i dag meldt inn ca 7000 anlegg i tråd med bestemmelsene i forskrift om håndtering av brannfarlig, reaksjonsfarlig og trykksatt stoff.

300 av de virksomheter som DSB har en oppfølgingsansvar for i dag, er også av en slik karakter at de faller inn under storulykkeforskriften.

Det kan nevnes at det i tillegg til de direktiv og forordninger som følge av EUs handlingsplan mot terror, også allerede er innført nye svært omfattende forordningen på kjemikalieområdet (REACH og CLP), som har medført betydelig merarbeid for DSB.

Hva skjer i andre land?

DSB har i sin kontakt med de nordiske landene blitt gjort kjent med at arbeidet med å begrense tilgangen på farlige stoffer vies stor oppmerksomhet.

Danmark har i EU sammenheng vært en av pådriverne for å få lagt begrensninger på ammoniumnitrat på et så lavt nivå som 16 % nitrogen fra AN, og har allerede innført de nødvendige ordningene for dette.

I Sverige har regjeringen nedsatt en nasjonal arbeidsgruppe for eksplosivsikkerhet. Gruppe består av representanter fra MSB, politiet og næringen, og har ansvar for at forpliktelsene i EUs handlingsplan mot terror implementeres i Sverige. Gruppen skal avgi rapporter til regjeringen hvert halvår. (se vedlegg)

MSB har bl.a. også fått tildelt 1 mill SEK til FoU arbeid for å forberede implementeringen av forordningen.

I Finland innføres det strenge krav til oppbevaring ammoniumnitrat.

DSB er også kjent med at det i Storbritannia et system med frivillig innrapportering av mistenkelige transaksjoner av farlige kjemikalier, mens det i Tyskland skal det føres journal på hvem som kjøper visse typer kjemiske stoffer.

Vedlegg

EUs handlingsplan mot terror

Rådet vedtok i april 2008 en handlingsplan for å styrke sikkerheten ved bruk av eksplosiver. Handlingsplanen ble foreslått som ett av flere tiltak for å følge opp den reviderte tiltakspakken mot terror, fremmet av Kommisjonen i november 2007.

Handlingsplanen inneholder en rekke ulike tiltak, som kan deles inn i følgende hovedkategorier:

Generelle tiltak

- Forbedre utvekslingen av informasjon om trusler og om såkalt "best practices"
- Øke eksplosivrelatert forskning (inkludert eksplosiv precursors)

Forebyggende tiltak

- Forbedre ansattes årvåkenhet knyttet til precursors
- Forbedre reguleringen av precursors og tilgjengeligheten av slike stoffer på markedet
- Forbedre kontrollen med transaksjoner som involverer precursors
- Forbedre kontrollen med eksplosiver på markedet, herunder pyrotekniske artikler
- Forbedre sikringen av eksplosiv anlegg
- Forbedre ordningen med sikkerhetsklarering av ansatte i eksplosiv virksomheter
- Forbedre sikringen av eksplosivtransporter
- Redusere tilgangen på og kvaliteten på informasjon om ulovlig tilvirkning av eksplosiver

Tiltak for å oppdage ulovligheter

Etablere en scenariobasert tilnærming for å kunne prioritere oppgaver på deteksjonsområdet

- Utvikle minstestandarder for deteksjon
- Forbedre utvekslingen av informasjon
- Etablere et EU sertifikat for testing og utprøving av deteksjonssystem
- Bedre utnyttelse av deteksjonsteknologi på spesifikke områder

Tiltak knyttet til beredskap og håndtering

- Forbedre utvekslingen av informasjon og best- practices mellom myndighetene i EU
- Utvikle trusselvurderinger
- Utvikle spesifikke beredskaps- og håndteringstiltak relatert til trusler om bruk av eksplosiver

EU følger opp de ulike tiltakene i handlingsplanen gjennom å vedta nye direktiv og forordningen, som Norge gjennom EØS-avtalen er forpliktet til å følge opp.

Hvordan er handlingsplanen fulgt opp av DSB så langt

DSB har, i den grad ressursene har tillatt det, fulgt EUs arbeid med handlingsplanen gjennom deltakelse i "*Standing committee on Precursors*", hvor behovet for å legge begrensninger på tilgangen til visse stoffer som kan benyttes til å lage eksplosiver har vært diskutert.

DSB har jevnlig informert Departementet om arbeidet med handlingsplanen, både gjennom møter, første gang i juni 2007, gjennom notat og gjennom oppdatering av EØS notatbasen.

For å følge opp handlingsplanens tiltak til sikringen av ordinære eksplosiver, har DSB foretatt følgende endringer i forskrift om håndtering av eksplosjonsfarlig stoff:

- Alle tillatelser knyttet til oppbevaring, erverv og handel med eksplosiver er sentralisert hos DSB
- Etablert et nytt og strengere sertifiseringssystem for brukere av eksplosiver

- Innført krav som reduserer antall personer som lovlig kan erverve eksplosiver
- Innført krav om alarm på alle eksplosivlager, uansett oppbevart mengde
- Foretatt de forskriftsmessige endringer som følge av implementeringen av direktiv 2008/43/EF om etableringen av et system for ID-merking og sporing av eksplosiver til sivil bruk.

I tillegg har DSB bistått Departementet i arbeidet med følgende endring i brann- og eksplosjonsvernloven:

- Formålsbestemmelsen utvidet til også å omfatte uønskede tilsiktede hendeler
- Virkeområdet utvidet til også å omfatte reaksjonsfarlige stoffer, slik som eksplosiv precursors
- Utvidet hjemmel til å innhente politiattest på personer som skal håndtere eksplosiver

EU begrenser tilgangen på ammoniumnitrat

Ammoniumnitrat er ett av de første stoffene som det er lagt begrensninger på, gjennom forordning (EF) nr 522/2009 av 22. juni 2009 om endring av vedlegg XVII til forordning (EF) nr 1907/2006 om registrering, vurdering, godkjenning og begrensninger av kjemikalier (REACH). Forordningen trådte i kraft i EU 27.juni 2010.

Forordningen er en del av REACH forordningen, og Klif har derfor stått for den formelle implementeringen i den norske REACH forskriften. REACH forskriften er imidlertid en fellesforskrift mellom MD, AID og JD, og også hjemlet i brann- og eksplosjonsvernloven. Forskriftsendringen var ute på høring med frist 20.08 2010, men er pr d.d. ikke formelt fastsatt da forordningen ikke formelt har blitt en del av EØS avtalen ennå.

I henhold til forordningen er det etter 27. juni 2010 ikke tillatt å bringe i omsetning, for første gang, stoff eller stoffblandinger som inneholder over 28 vektprosent nitrogen fra ammoniumnitrat, til bruk som gjødsel, dersom det ikke består en nærmere beskrevet detonasjonstest.

Forordningen innfører også et forbud mot å bringe i omsetning, for første gang etter 27.juni 2010, stoff eller stoffblanding som inneholder 16 vektprosent eller mer nitrogen fra ammoniumnitrat, unntatt til:

- Nedstrømsbrukere og distributører, herunder fysiske eller juridiske personer med tillatelse til å håndtere eksplosiver
- Jordbrukere til bruk ved jordbruksvirksomhet
- Fysiske eller juridiske personer med ervervsmessig virksomhet innen hagebruk, plantedyrking i drivhus, vedlikehold av parker, hager eller sportsanlegg, skogbruk eller lignende aktiviteter.

Ammoniumnitrat inngår svært ofte i gjødsel. Ren ammoniumnitrat brukes også i stor utstrekning til produksjon av sprengstoff slik som anfo og slurry. Dette er sprengstoff som tilvirkes på selve brukerstedet.

Både Klif og Mattilsynet er av den oppfatning at det er DSB, som med hjemmel i brann- og eksplosjonsvernloven, må følge opp og etablere de nødvendige kontrollmekanismer på ammoniumnitrat, som forutsatt i forordningen.

Forslaget til ny forordning som Kommisjonen la frem i september 2010 forbyr generell omsetning av stoffer og stoffblandinger som kan anvendes til fremstilling av eksplosiver (KOM (2010) 473). Forordningen omfatter også ammoniumnitrat. Det betyr at reguleringen av ammoniumnitrat tas ut av REACH, som beskrevet over, og blir regulert identisk med de øvrige stoffene som betegnes som eksplosiv precursors.

Gjeldende regulering av farlige stoffer

Brann- og eksplosjonsvernloven hjemler regulering av farlige stoffer definert som brannfarlig, eksplosjonsfarlig, reaksjonsfarlig og trykksatt, i tillegg til alle farlige stoffer ved landtransport. De stoffene som det foreslås å legge begrensninger på vil falle inn under lovens virkeområde.

Brann- og eksplosjonsvernloven er bl.a. utdypet gjennom følgende forskrifter som forvaltes av DSB.:

- Forskrift om håndtering av eksplosjonsfarlig stoff
- Forskrift om håndtering av brannfarlig, reaksjonsfarlig og trykksatt stoff
- Forskrift om landtransport av farlig gods
- Forskrift om tiltak for å forebygge og begrense konsekvensene av storulykker i virksomheter der farlige kjemikalier forekommer (storulykkeforskriften).

Fag- og tilsynsområdet farlige stoffer omfatter allerede i dag flere tusen ulike aktører og aktiviteter. Det kan nevnes at det er i overkant av 600 eksplosivlager, og ca 12000 som per i dag innehar sprengningssertifikater og som DSB har et tilsynsansvar for.

DSB har i det internasjonale arbeidet på farlig gods og eksplosivområdet brukt en god del ressurser på arbeid som støtter opp om norske industriinteresser der disse møter vanskeligheter i forbindelse med regelverksutforming og tolkning av regelverk internasjonalt. Eksempler på saker er for Arcus, Nammo Raufoss, Orica, Norsk Hydro, Yara, Elkem og Aker Biomarine.

Farlig gods området omfatter, alle farlige stoffer og enhver aktør som har en rolle i transportkjeden, slik som for eksempel avsender, mottaker, transportør, sjåfør og sikkerhetsrådgiver. I sum omfatter dette flere tusen aktører innen ulike bransjer, som DSB både skal informere og følge opp gjennom tilsyn.

I DSBs fagsystem Sambas er det pr i dag meldt inn ca 7000 anlegg i tråd med bestemmelsene i forskrift om håndtering av brannfarlig, reaksjonsfarlig og trykksatt stoff.

300 av de virksomheter som DSB har en oppfølgingsansvar for i dag, er også av en slik karakter at de faller inn under storulykkeforskriften.

Det kan nevnes at det i tillegg til de direktiv og forordninger som følge av EUs handlingsplan mot terror, også allerede er innført nye svært omfattende forordningen på kjemikalieområdet (REACH og CLP), som har medført betydelig merarbeid for DSB.

Hva skjer i andre land?

DSB har i sin kontakt med de nordiske landene blitt gjort kjent med at arbeidet med å begrense tilgangen på farlige stoffer vies stor oppmerksomhet.

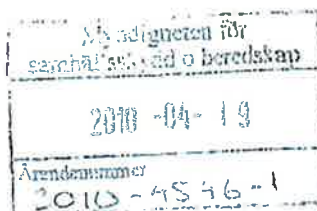
Danmark har i EU sammenheng vært en av pådriverne for å få lagt begrensninger på ammoniumnitrat på et så lavt nivå som 16 % nitrogen fra AN, og har allerede innført de nødvendige ordningene for dette.

I Sverige har regjeringen nedsatt en nasjonal arbeidsgruppe for eksplosivsikkerhet. Gruppe består av representanter fra MSB, politiet og næringen, og har ansvar for at forpliktelsene i EUs handlingsplan mot terror implementeres i Sverige. Gruppen skal avgi rapporter til regjeringen hvert halvår. (se vedlegg)

MSB har bl.a. også fått tildelt 1 mill SEK til FoU arbeid for å forberede implementeringen av forordningen.

I Finland innføres det strenge krav til oppbevaring ammoniumnitrat.

DSB er også kjent med at det i Storbritannia et system med frivillig innrapportering av mistenkelige transaksjoner av farlige kjemikalier, mens det i Tyskland skal det føres journal på hvem som kjøper visse typer kjemiske stoffer.

Regeringsbeslut 9
2010-04-14 Fö2010/699/SSK

Försvarsdepartementet

Myndigheten för samhällsskydd och
beredskap
651 81 KARLSTAD

Uppdrag att upprätta en nationell arbetsgrupp för sprängämnessäkerhet

Regeringens beslut

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska i samråd med Rikspolisstyrelsen och i samverkan med berörda myndigheter upprätta en nationell arbetsgrupp för sprängämnessäkerhet.

Huvuduppgiften för arbetsgruppen ska vara att ansvara för den nationella implementeringen av EU:s handlingsplan för förbättrad sprängämnessäkerhet. Arbetsgruppen ska lämna lägesbedömningar till Regeringskansliet minst två gånger per år.

Uppgifter om upprättandet av arbetsgruppen ska vara Regeringskansliet (Försvarsdepartementet och Justitiedepartementet) tillhanda senast den 1 maj 2010.

Skälen för regeringens beslut

Under senare år har förekomsten av hemmagjorda sprängämnen ökat liksom missbruket av pyrotekniska produkter. Området har fått ett förnyat fokus i och med EU:s handlingsplan för förbättrad sprängämnessäkerhet som antogs 2008.

EU:s handlingsplan är uppdelad i fyra delar. Den första delen behandlar myndighets- och samhällsoverskridande frågor som efterlyser förbättrat informations- och erfarenhetsutbyte samt ökad koordinering av forskningsinsatser. Den andra delen behandlar förebyggande åtgärder för att medvetandegöra riskerna, förbättra regleringen, kontroll över personal, transport och förvaring. Den tredje delen behandlar frågor om att förbättra operativa rutiner för upptäckande av sprängämnen. Den fjärde och sista delen tar upp förebyggande åtgärder.

Exempel på vidtagna åtgärder inom ramen för handlingsplanen är gemensamma forskningsprojekt för att förbättra förmågan att såväl bedöma effekterna av olika sprängämnen som detektera dem, inrätta ett varningssystem för sprängämnen, stärka informationsutbyte mellan nationellt ansvariga myndigheter samt öka samarbetet för att bedöma och bekämpa spridning av information om tillverkning av bomber på Internet.

I Sverige har behovet av ytterligare samordning och informationsutbyte mellan berörda myndigheter uppmärksamrats i samband med den nationella implementeringen av handlingsplanen. Regeringen anser att samordningen och informationsutbytet därför bör förbättras. Vidare anser regeringen att det är angeläget att Sverige aktivt agerar för att förebygga brott där sprängämnen används, samt att frågan om säkerhetsmedvetandet inom bl. a. produktion och hantering av sprängämnen i samhället diskuteras. Det är också angeläget att upprätthålla och stärka den nationella kompetensen på området, inklusive kunskapen om brottsplatsundersökningar.

På regeringens vägnar

Sten Tolgfors

Karin Måwe

Likalydande till

Rikspolisstyrelsen

Kopia till

Försvarmakten
Totalförsvarets forskningsinstitut
Transportstyrelsen